

KULTUREN

Verksamhetsberättelse 2012

Innehåll

Inledning - museichefen har ordet	2
Verksamhetsberättelse 2012	4
Verksamhetsinriktning 2012	
Levande och i dialog med omvärlden	6
Delaktighet	
Tillgänglighet	
Det publika året	11
Högtider och traditioner	
Utställningar	
Resurs för skola och förskola	
Östarp och övriga besöksmål	
Museibutik och café	
Kulturmiljö och samlingar	17
Arbete med föremålssamlingarna	
Yttre kulturmiljöarbete	
Övriga samarbeten	21
Attraktiv arbetsplats	22
Personal 2012	
Administrativa rutiner	
Uppföljning och verksamhetsplanering	
Externa styrelseuppdrag	
Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige	25
Stadgar	
Organisation	
Hedersledamöter och styrelse	
Organisationsschema	
Nyckeltal 2012	

Inledning

MUSEICHEFEN HAR ORDET

Vår vision är att Kulturen ska vara det mest livfulla och engagerande museet och ett föredöme när det gäller delaktighet. Det är ett kontinuerligt utvecklingsarbete som börjat finna sin form. Kulturen liksom kulturarv är i ständig förändring. De viktiga frågor i vår omvärld som demokrati, tolerans, miljö, klimat, integration, delaktighet, genus och makt påverkar i allt högre grad vårt arbete och blir allt viktigare inom alla museers verksamhetsutveckling. Vi utvecklar vårt arbetssätt där vi vill engagera och involvera omvärlden i vår verksamhet. Vi vidareutvecklar verksamheten mot större delaktighet, öppenhet och att bli bättre på att ta del av omvärldens kunskap – att vara i ständig dialog med omvärlden. På så sätt blir vi också alltmer angelägna för allt fler vilket vi märker – inte minst genom kontakterna via sociala medier som utvecklats under året.

Att ha kontinuitet i arbetet med samlingar, byggnader och miljöer som ska bevaras och samtidigt utvecklas och användas är en pågående och utmanade process som kräver mycket av en organisation. Kulturen ska vara en angelägen samhällsaktör utifrån hela vår verksamhet.

Vi har arbetat med att försköna parken, för att den ska vara en inbjudande och härlig oas mitt i staden. Tack vare extra medel från Lunds kommun har vi kunnat intensifiera åtgärderna på byggnaderna i Lund. Popstad Lund-utställningen som pågick hela året innebar att vi påbörjade ett nytt arbetssätt där delaktighet och effektmål står i centrum. Erfarenheterna av arbetet med denna utställning var många, särskilt kring hur man kan integrera användande av sociala medier, bl a Facebook, i arbetsrutinerna och i verksamheten. Både kring Popstad Lund och kring vår andra stora utställning Alfons Åberg fyller år hade vi en stor verksamhet för barn och unga. Under våra Sommardagar (maj – aug) kunde vi erbjuda något att göra på Kulturen varje dag, det kunde vara en stor aktivitet som Allsång för barn eller ett tips på något att göra. Levandegörandet av våra miljöer, historiska gestaltningar, verkstäder, källkritiska program, elevintegrerade program, fältundersökningar i kulturlandskapet, dramatiserade visningar och traditionella visningar, genomfördes.

Verksamhetsplaneringsprocessen, inklusive aktivitetsplan och uppföljningen av densamma, har fått en ny struktur. Avsikten är att alla medarbetare ska kunna se sin insats som en del i Kulturens totala måluppfyllelse. I början på hösten åkte hela personalen på en mycket givande studieresa till London där vi bland annat träffade kolleger och fick lära mer om deras sätt att integrera publiken i sitt arbete.

När året var slut kunde vi räkna samman till totalt ca 235 000 besökare på Kulturen inkl butik, restaurang, Hökeriet, Tegnémuseet och Östarp. Av dessa var det ca 83 000 som passerade entrén till Kulturen i Lund. Vi kan glädjande meddela att vi har ökat antalet besökare med nästan 20 procent. Vi kan också redovisa att vi haft totalt ca 172 000 besök på vår hemsida, Facebook och i vår databas Carlotta. Vi omsatte ca 45 mkr och vårt ekonomiska resultat blev 667 tkr vilket vi är mycket nöjda med.

Det är glädjande att kunna dra slutsatsen att våra satsningar på trädgården, byggnaderna, samlingarna samt på utställningar och på utvecklingen av programverksamheten bidragit till att vi kunde öka antalet besökare förra året. Ett arbete med ett hållbarhetsperspektiv med sociala, ekonomiska och ekologiska dimensioner är en framgångsfaktor. Det visar att en satsning på verksamhetens innehåll tillsammans med varumärkesarbetet i kombination med verksamhetsutveckling och en stabil ekonomisk grund är framgångsrikt.

ANKI DAHLIN

Verksamhetsberättelse 2012

LEVANDE OCH I DIALOG MED OMVÄRLDEN

KULTUREN

Kulturen har den ideella föreningen Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige som huvudman. Det är en medlemsförening som förvaltar Sveriges största samling av kulturhistoriska föremål från södra Sverige, stora samlingar av jämförande föremål från hela världen samt norra Europas största medeltidsarkeologiska samling. Föreningen driver även friluftsmuseet med totalt 60 kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Lund och Östarp. Museet ska, utifrån en bred definition av kulturbegreppet, inbegripande både det materiella och immateriella kulturarvet, bedriva museiverksamhet med dokumentation, insamling, vård, magasinering, vetenskaplig bearbetning, utställningsverksamhet, programverksamhet och pedagogisk verksamhet inom hela det kulturhistoriska fältet. Museet ska vara en resurs och ett kunskapscentrum för hela regionen genom att vara rörligt, tillgängligt och serviceinriktat. Museet ska, utifrån sin samlade kompetens, inta en självständig roll i frågor som rör kulturarv och kulturmiljö.

VISION

Kulturen är det mest livfulla och engagerande museet – ett föredöme när det gäller delaktighet.

MISSION

Göra kulturarv levande och angeläget för alla

POSITIONERING

Kulturen är en oas där kulturarv får liv

VERKSAMHETSINRIKTNING 2012

Kulturens vision är att vara det mest livfulla och engagerande museet. En viktig del i arbetet med att nå visionen handlar om vi ska vara ett föredöme när det gäller delaktighet. Det är dels att omvärlden ska bjudas in att vara delaktiga i Kulturens verksamhet på olika sätt och dels att vi ska arbeta med att alla som arbetar på Kulturen ska känna en delaktighet i det Kulturen gör både internt och externt. Under 2012 var medlemmar, besökare, samarbetspartners och uppdragsgivare delaktiga på flera sätt både i utställningar, fortbildningar, programverksamhet, restaureringsarbete, kulturarvsprojekt och vid arrangerande av studiebesök och utbildningar. Verksamhetsplaneringsprocessen har också utvecklats för större delaktighet.

”Vårt Kulturen” har vi haft som rubrik i Trädgårdsrummet och på stora skyltar i parken som berättar om de restaureringsarbeten som varit på gång vid Herrehuset, dammen och Uranäsboden. Under året påbörjade vi utvecklandet av vår webbsida där medarbetare skriver om sitt arbete så att besökarna blir mer delaktiga i hela vår verksamhet. I samband med att vår årsbok för 2012 ”Platsers historia” var klar presenterades den av redaktör tillsammans med några av medförfattarna vid ett evenemang i samband med årsmötet. Antalet publika arrangemang utökades särskilt under sommaren till en aktivitet per dag. Fler fast anställda deltar i publik verksamhet för att presentera vår verksamhet och för att vara delaktiga i mötet med våra besökare. Under julstöket arbetade flertalet av oss med att levandegöra och visa julförberedelser i våra kulturhistoriska miljöer i byggnader och park. På Östarp har vi också fokuserat på delaktighet och där arrangerade vi flera stora evenemang, bland annat betesläpp och skördemarknad, som lockade många nya besökare.

Levande och i dialog med omvärlden

DELAKTIGHET

Medlemmar 2012	3 766
Nya medlemmar under året	495
Gillare på Facebook	1 621
Prenumeranter på Nyhetsbrevet	2 750

Medlemsföreningen

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige hade 3 766 medlemmar vid årets slut. Ett "rullande" medlemskap i stället för det årsbundna infördes samtidigt som årsavgiften höjdes vilket medförde att antalet medlemmar minskade vid årets början. Nya medlemmar har sedan värvats under hela året och värvningsinsatser har gjorts i samband med evenemang, som till exempel Popstadskvällar, kulturnatten och julstök.

Nytt för i år var även ett månadsbrev som skickats ut till medlemmar via e-post. I månadsbrevet har vi berättat om pågående arbeten och aktuella projekt samt bjudit in till specialvisningar och tipsat om tillfälliga medlemserbjudanden i museibutiken. Med mer information om verksamheten och återkommande erbjudanden hoppas vi att våra medlemmar ska känna sig mer delaktiga och insatta i det viktiga och engagerande arbete som Kulturen gör. Månadsbrevet har också varit mycket uppskattat och vi försätter att uppmåna fler medlemmar att anmäla sin e-postadress så att fler kan ta del av månadsbrevet framöver.

Genom medel från Nordenstedtska stiftelsen som förvaltas av Kulturen har vi kunnat inrätta en forskartjänst placerad på Kulturen knuten till Lunds universitet.

Delaktighet kring utställningar 2012

Utställningen Popstad Lund visades på Kulturen under hela 2012. Detta var ett omfattande och viktigt pilotprojekt där vi testade ett nytt arbetssätt med delaktighet som ledord. Via Facebook, programpunkter och en utställning med lundabornas egna föremål,

kommunicerade Kulturen med sina besökare under årets gång. I Lundahallen fanns en öppen scen där musikskolor, rockgrupper och enskilda besökare fick chans att uppträda och framföra sin musik, något som var mycket populärt. Hela utställningsproduktionen och delaktighetsarbetet rönt stort medialt intresse och många studiebesök gjordes från andra museer i Sverige, Danmark och Norge.

En smartphone-app till *Popstad Lund* lanserades på Kulturnatten med vilken användare kan återuppleva historiska Popstadsplatser ute i staden och lägga till egna berättelser. Via appen kommer delar av utställningen att leva kvar och fortsätta utvecklas i samverkan med användarna.

Delaktighetstanken har även präglat andra utställningsprojekt under 2012. Inför arbetet med utställningen *Alfons Åberg fyller år!* fick besökare komma med förslag, via Kulturens webbplats, på vilka miljöer som skulle finnas med i utställningen samt vilka aktiviteter och lekar man skulle kunna göra i miljöerna. Utställningen utvärderades tillsammans med besökare enligt metoder som vi utvecklat under projektet "Om att angå" under 2011. En metodutveckling för ökad delaktighet som fortsatt under 2012 i projektet "Ur besökarens perspektiv" (se nedan). Inför arbetet med utställningen ByggnadsKulturen har allmänheten också deltagit och bidragit med byggnadsmaterial och egen dokumentation. Bland annat fick Kulturen överta ett helt originalkök från 50-talet från en privatperson som skulle renovera sitt hem. Tanken med utställningen ByggnadsKulturen är även att den ska fungera som en mötesplats där byggnadsantikvarier, hantverkare och andra som jobbar professionellt med byggnadsvårdsfrågor kan väcka ett intresse för och förmedla kunskap och resurser till alla som vill vårda sina egna hem eller planerar att renovera själva.

Ur besökarens perspektiv

Det regionala projektet "Ur besökarens perspektiv", vars syfte är att utveckla arbetsmetoder, mellan de tre regionala museerna och folkbildningen, för att bättre förstå besökarens behov och önskemål, fort-

Många ville vara med och inviga Kulturens utställning *Alfons Åberg fyller år!*
Drygt 600 leksugna barn i alla åldrar åt gräddtårter och provade utställningen.

satte. Delar av Kulturens personal gick, tillsammans med personal från folkhögskolor, studieförbund, Regionmuseet Kristianstad och Malmö Museer en processledarutbildning. Tre mindre delaktighetsprojekt genomfördes därefter. På Kulturen resulterade arbetet i ett 1950-talsevent som arrangerades i samarbete med Medborgarskolan, ABF, PRO-Lund och Heptown. Hela projektet utvärderades av Riksställningar och en nationell konferens hölls i Region Skånes regi. Resultatet blev att, citat ur rapporten: "Tre stora folkbildningsaktörer har skapat en gemensam kunskap och förmåga att utarbeta utvecklande samarbetsprojekt. Region Skåne pekar på att den ökande mångfalden av våra bakgrunder och berättelser har skapat en ny utgångspunkt för folkbildningen och kulturinstitutioner. Resultatet av projektet är dels en samverkansplattform som tar vara på olikheterna i verksamhetsformer och dess kompetenser, dels en projektmodell med nya gemensamma metoder för medborgardelaktighet i verksamheterna". Projektet fortsatte med en tredagarskurs i "Den angelägna kulturorganisationen".

Kommunikation & varumärkesarbete

Kulturens varumärkesplattform implementerades och en ny grafisk profil har under året tillämpats på trycksaker, annonser, rapporter, skyltning, brevpapper,

visitkort etc. Den nya profilen ska visuellt spegla Kulturen som en öppen, engagerande och inbjudande verksamhet.

En organisation för utveckling av det interna redaktionella arbetet kring Kulturens nya webbplats infördes under året samt en gemensam genomgång av hur Kulturens olika verksamhetsområden presenteras påbörjades. På detta sätt har fler medarbetare blivit delaktiga i arbetet med Kulturens kommunikation via webbplatsen. Under rubriken "Bakom kulisserna" har olika medarbetare skrivit om händelser och pågående arbeten samt svarat på kommentarer från besökare och omvärld. Kulturens aktivitet bland sociala medier var väldigt stort 2012. Facebookgruppen kring utställningen Popstad Lund engagerade ca 2 500 personer och antalet "Gillare" på Kulturens Facebookgrupp fördubblades under året och uppgick vid årets slut till 1 621 personer. Målet för året var 1 000 personer vilket därmed överträffades med god marginal.

Under 2012 var museet öppet 325 dagar och hade även utökade öppettider för skolklasser och förbokade besökargrupper.

TILLGÄNGLIGHET

Dagar då museet i Lund varit öppet	325
Besökare på Kulturens besöksmål	234 753
Besökare www.kulturen.com	172 000

Totalt lockade Kulturens verksamhet inklusive filialer, museibutiken och restaurangen 234 753 besökare. Detta innebär att antalet besökare under 2012 ökade med nästan 20 procent. Till stor del beror detta på lyckade utställningssatsningar och utökad programverksamhet under bl a sommarsäsongen, men verksamheten har även varit mer tillgänglig. Detta gäller både de fysiska besöksplatserna och verksamheten via internet. Under 2012 var museet i Lund öppet 325 dagar och under året har verksamheten blivit tillgängligare på flera olika sätt. Under hela 2012 har förbokade grupper, lokalhyrare och skolklasser kunnat besöka verksamheten redan från kl 8.30. Bemötandet från vår frontpersonal är professionellt och vi får ofta positiva reaktioner då vi ser till att alla besökare får den information och den hjälp de behöver för att kunna tillgodogöra sig verksamhetsutbudet på bästa sätt. Allt fler av medarbetare deltar i tillgänglighetsarbetet utifrån sin kompetens och kunskap och vi är alla en del av det levande besöksmålet.

Fysisk tillgänglighet

En del arbete har även gjorts för att förbättra den fysiska tillgängligheten på museet. Planeringen för att lösa "undergångsproblematiken" fortsatte och medel söktes från Boverket för tre tillgänglighetsåtgärder; hiss till Herrehuset, en överbyggd ramp på baksidan av Vita huset och till övergången över Adelgatan. I början på 2013 fick vi svar att medel beviljats till hissen i Herrehuset. Ny markbeläggning lades vid Kulturens restaurang och Vita Husets framsida. Under året deltog vi även i konferensen SALT i Trelleborg på temat "Ett museum tillgängligt för alla – finns det?".

Digitala museet

I och med Kulturens nya webbplats har Kulturen under 2012 erbjudit mer information om verksamheten samt att den har anpassats för att vara lättare att hitta via sökmotorer som t ex Google. Kulturens närvaro via sociala medier har också ökat kraftigt under 2012. Via Facebook når vi ut till ett stort antal nya presumtiva besökare. Antalet personer som tagit del av vår verksamhet via internet har därmed ökat under 2012. Att våra föremål är sökbara i vår databas Carlotta via vår hemsida och via Riksantikvarieämbetets "Kringla" är ytterligare en ökad tillgänglighet. De medicinhistoriska samlingarna som tillhör Region Skåne kommer att tillgängliggöras när registreringsarbetet som vi

Under 2012 ökade antalet besökare med nästan 20 procent. Gynnsamt väder, publikdragande utställningar och sommarsatsningen Sommartid bidrog.

utfört som uppdrag är klart. Vi producerar ett nyhetsbrev som går ut till ca 2 000 prenumeranter liksom Lärarnytt som skickas till lärare och ett medlemsbrev till våra medlemmar.

Många medarbetare har påbörjat ett nytt arbetssätt genom att skriva och berätta om aktuella händelser/arbetsuppgifter i "bakom kulisserna" på vår hemsida. Det kräver utveckling av skrivteknik för att texterna ska bli tillgängliga för alla. Under året införskaffades även ett nytt bokningssystem för att underlätta administrationen av skolans och andra gruppers besök hos oss och för att lokaler och verksamhet ska kunna användas mer effektivt och komma fler till del. Vi startade även samarbete med skane.com och började under året erbjuda förhandsbokning via deras webbplats som har ca 1,2 miljoner unika besökare per år.

Tillgängliggörande av vår kulturarvskompetens

Under året har Kulturs kompetenser inom olika områden varit tillgängliga för andra genom att ta emot studiebesök, utbildningar, medverkan på seminarier, publikationer. Under året tog vi emot en rad studiebesök i vårt magasin från andra museer där vi presenterade och delade med oss av vårt arbetssätt. Vi har visat hur Diabasen fungerar som magasin och hur vi arbetar med förebyggande föremålsvård för tolv museer från Sverige och Danmark. Magasinet på Dia-

basen har totalt besökts av representanter för drygt 30 olika organisationer. Framför allt har det varit studenter, doktorander och forskare från Lunds Universitet, Malmö Högskola och Göteborgs Universitet. Våra samlingar har använts av forskare, arkitekter, företag inom byggnadsvård, hemslöjden, privatpersoner, släktföreningar och studiecirkel. Ett stort arbete har varit service till redaktionen för Lunds kommuns bokverk i tre band, Lunds historia – staden och omlandet, med underlag från arkiv, samlingar, utställningar och stadshistorisk verksamhet.

Kulturs personal har anlitats för utbildningsuppdrag vid två olika delkurser vid Institutionen för Arkeologi och antikens historia, Lunds Universitet.

Inför Region Skånes arbete med bildpolicy och bildbank anlätades Kulturs för hjälp med värdeord för bilderna.

Titeln på årsboken 2012 är Platserns historia och handlar om Kulturmiljö och presenterar tankar kring bevarandet av vårt kulturarv, från slutet av 1800-talet och fram till nu. Vad är värt att bevara och hur ska man göra det? Och varför? Vad var det som drev igång de samlingar och efterforskningar som vi kan se resultatet av på bland annat Kulturs? Under året påbörjades även det redaktionella arbete med årsboken

för 2013 vars tema kommer kretsa kring utställningen *Makt över liv*.

FoU-projektet om arkeologisk sten bearbetades för publikationen *Kyrkornas Lund* med planerad utgivning under 2013.

Vi höll föredrag på Skånes Hembygdsförbunds årsmöte i Ystad om vikten av att samla på föremål med svåra berättelser. På Båstads bibliotek höll vi föredrag om Strindberg och Fotokonsten.

Flera medarbetare har deltagit med artiklar i en ny bok om Dalby kyrka, kloster och gård. Samarbetet med föreningen Gamla Lund har fortsatt med resultatet att vi publicerat flera artiklar om kulturmiljöer i medlemstidningen Gamla Lund Nytt.

Jämställdhet

I skolverksamheten till utställningen Popstad Lund talade vi om ungdomar, revolt, ansvar och skyldigheter. Det handlade om demokrati, kamratskap, mod och lust. Programmet är avstämt mot skolornas arbete inom demokrati, jämställdhet och entreprenörskap. Butikssortimentet är breddat med tanke på jämställdhet. Vi har arbetat med att få en bredd och mångfald inom framförallt utställnings och programverksamhet. Ca 70 procent av programmen är anpassade helt eller delvis för barn och unga. Årsboken för 2013 påbörjades och den utgår ifrån utställningen *Makt över liv*. Då den handlar om vapen och jakt har det varit viktigt för oss att boken genomsyras av ett genusperspektiv. Utställningen *Makt över liv* används tillsammans med Ravensbrück-utställningen i skolundervisningen där vi bland annat talar om demokrati och maktmissbruk. Vi utvecklade också ett nytt skolprogram om ett källkritiskt förhållningssätt, tillsammans med lärare som ska hjälpa gymnasieelever att utveckla sin förståelse för hur historia skrivs, framställs och används i samhället, vilket är helt i linje med ämnesplanen för historia.

Mångfald

Vi deltog i en regional version av "Norm, nation och kultur" som är ett nationellt förnyelse- och utvecklingsprojekt. Det övergripande syftet är att verka för inkluderande kulturarv och att stärka kulturarvets demokratiska potential. Projektet ska belysa de processer som laddat begreppen kultur och kulturarv med etno-nationalistisk innebörd. Teman är historieskrivning, historiebruk, mångfald, metodutveckling, regional och interregional samverkan, kunskapsprocesser med nya perspektiv, samt ökad delaktighet mellan ideella och professionella kulturarvsaktörer.

Genom att sätta in kulturarv och kulturarvsbruk i ett samhällsperspektiv arbetar projektet för att öka kunskapen, förändra attityder och ändra beteenden så att ökad humanism, med betoning på de mänskliga rättigheterna, samt ökad inkludering ska uppstå. Projektet "Norm, Nation och Kultur" ska leda till ökat samarbete mellan regioner och inom regioner och verka för att den professionella och ideella sektorn arbetar tillsammans i frågan mångfald och kulturarv. Vi sökte och fick regionala medel från Kultur i världen till projektet "Alla vinner på Kulturen" fortsatte med regelbundna möten med vårdpersonal som därefter besökte museet med sina patienter som har psykiska funktionshinder. Ytterligare medel beviljades och verksamheten planerades för år 2013 då ny vårdpersonal ska utbildas. Varje år uppmärksammas Förintelsens minnesdag och ett föredrag med mångfaldstema ingår. I våra skolprogram för högstadium och gymnasium ingår visning av utställningen Ravensbrück där det ingår diskussioner om demokrati, etnicitet och kön.

Det publika året

Besökare, utställningar och program	82 879
Nya utställningar	6
Publika arrangemang	x
Pedagogiska program	658
Deltagare inom skolverksamheten	20 000
Antal fortbildade lärare	258

Under 2012 besökte 82 879 personer Kulturens utställningar och anläggningen i Lund, vilket är en ökning med ca 20 procent från föregående år. En omfördelning av medel och ny kompetens inom byggnadsvård, trädgård och pedagogik har varit betydelsefullt i vårt utvecklingsarbete. Kulturmiljöarbetet har synts mer i de publika programmen. De permanenta och nya utställningarna samt en utökad programverksamhet har också bidragit till ökningen av antalet besökare. Naturligtvis beror en stor del på de två publikdragande utställningarna *Popstad Lund* och *Alfons Åberg fyller år!*. Bidragande var även den lyckade satsningen på sommaraktiviteter i friluftsmuseet under Kulturens sommarkdagar med bl a Barnens dag, Allsång för barn samt levandegörande på friluftsmuseet och temadagar på Kulturens Östarp. Även julstöket lockade fler besökare under 2012 än föregående år.

HÖGTIDER OCH TRADITIONER

Årets stora evenemang

Som vanligt var Kulturen en viktig mötesplats för många boende i Lund och i regionen kring årets högtider som midsommarfirande, nationaldagen samt påsk- och julfirande. Nationaldagen firades detta år med Universitetets rektor Per Eriksson som talare och artisten Sara Thuresson sjöng och spelade. Nationaldagsfirandet har de senaste två åren utvecklats vilket också gjort att arrangemanget lockade fler besökare än tidigare år och 2012 deltog ca 2 300 i firandet. Förintelsens minnesdag som traditionsenligt hölls i januari arrangerades i år under dagtid för att ge elever från gymnasieskolan möjlighet att närvara

vilket också resulterade i en större publik än tidigare. Överlag lockade programverksamheten fler besökare under 2012. Ett undantag var dock årets midsommarfirande som drabbades av regnväder, men som trots detta ändå lockade ca 600 personer. Under julstöket 2012 var vädret bättre än föregående år och besöktes av drygt 7 300 personer. Nytt för i år var en satsning på mer levandegörande i husen på friluftsmuseet vilket var mycket uppskattat av besökarna. Detta år arrangerades *Thomanders jul* av näringsidkarna i Lund kring Stortorget där de bjöd på marknad, skådespel och uppträdande med 1800-talstema. Årets Julstämning på Kulturen, särskilt programmen i Thomanderska gården, ingick som ett komplement till denna satsning. Kulturen bidrog förutom egna arrangemang på museet även med rådgivning och sakkunskap vid planeringen av arrangemanget.

Nya traditioner

Under året vidareutvecklades även flera nya traditioner på Kulturen. För andra året arrangerades Barnens dag i maj med aktiviteter i friluftsparken där bl a ett minitåg i äldre stil bjöd barnen på en åktur. På utomhusscenen detta år uppträdde Gitte Pålsson och djur från Terrariet i Malmö.

Vi bjöd även i år in till "årsbokssläpp" med tårtkalas och föredrag av några av författarna ur årsboken inför årsmötet den 12 juni. Under hösten arrangerades, också för andra året i rad, en temadag kring folktro. Detta år hade arrangemanget bytt namn från "Folktrons dag" till "Förtrollat – en dag i folktrons tecken". Friluftsparken fylldes denna dag med troll, älvor och andra skogsväsen som bjöd på sagor och aktiviteter för hela familjen. Nytt för i år var en levande tipsrunda där besökarna fick frågor av olika kloka personer som man kunde besöka i husen, ett inslag som var väldigt uppskattat. Inför allhelgonahelgen arrangerades en Spökväll på museet där Kulturens medarbetare och barn arrangerade en ryslig spökvandring i friluftsmuseet efter mörkrets intrång. Arrangemanget är en äldre tradition som sedan förra året återupptagits.

Läskigt spännande föreställning med ormar och andra djur under Barnens dag, en av Kulturens nya traditioner som lockade unga besökare under 2012.

Sommardagar – utökad programverksamhet

För andra året i rad arrangerades också Kulturens Somnardagar med aktiviteter i 123 dagar från maj till augusti. Denna satsning, tillsammans med gynnsamt väder, gjorde att Kulturen 2012 slog publikrekord under juli månad då antalet besökare ökade med över 20 procent. Under juli månad besöktes museet av 10 058 besökare, vilket till och med är fler besökare än rekordåret 2009 då Kulturen erbjöd fri entré till friluftsmuseet. Även Östarp ingick i somnardagar där nya publikaktiviteter skapades.

Under Somnardagar samarbetade Kulturen med Lunds kommuns sommarsatsning, Sommarlund, som bidrog ekonomiskt till några av de större arrangemangen som t ex de tre Allsångs-föreställningar för barn samt till en stumfilmsvisning utomhus. Två dagar i veckan erbjöd Kulturen sommarlovsaktiviteter för barn som t ex högläsning av Alfonsböcker, medeltida arbeten, pärlor & smycken och konstiga krukor. Ett magiskt växtspår för barn var även en del av satsningen på barnfamiljer under Kulturens Somnardagar.

Dessutom hade vi orgelkonserter på lördagar och gudstjänster på söndagar i Bosebo kyrka, visningar av museet både på engelska och svenska och Smedjan var öppen för besökare där smeden arbetade. Teaterföreningen Mira spelade Vilhelm Mobergs pjäs

Marknadsafton i friluftsmuseet. I programfoldern Kulturens Somnardagar lyftes restaureringsarbetet av Uranäsboden/Dackestugan till att bli en publik aktivitet – en uppmaning att följa arbetet och titta på samt att informationsskyltar togs fram för att berätta om allt pågående restaureringsarbete på museet, bl a med dammen och Herrehuset.

Under sex av sommarveckorna var husen levandegjorda med personer i dräkt, vilket var ett nytt inslag för vidareutveckla levandegörandet på museet i linje med Kulturens vision.

Traditionellt har Kulturen många utländska besökare under sommaren, men satsningen på Somnardagar har medfört att allt fler boende i Lund och övriga delar av Malmöregionen upptäckt att Kulturen är ett trevligt besöksmål under sommaren. Det är främst barnfamiljer som ökat och förutom aktiviteter under Somnardagarna bidrog även utställningen *Alfons Åberg fyller år!* till de höga besöksiffrorna. Somnardagarna marknadsfördes med eget programblad, affischering, utökad annonsering i dagspressen och turistmedia samt pressbearbetning under sommaren. Även värvning av nya medlemmar ökade kraftigt under sommaren 2012.

Projektet Popstad Lund pågick hela 2012 och lockade under året drygt 60 500 besökare till utställningen samt föredrag, konserter, verkstäder och visningar.

UTSTÄLLNINGAR

Vi genomförde en rad åtgärder för att förbättra rutinerna kring våra utställningsproduktioner. Ett samlat dokument med synopsis, budget, uppskattat antal besökare och egen arbetsinsats m.m. Avsikten är att ett enda dokument skall följa med respektive utställningsproduktion från förslag till dess att utställningen stängs och ska utvärderas.

Som ett led i förändringsarbetet vad gäller vår utställningsproduktion presenterades även ett första förslag till generalplan för Kulturens utställningar 2013-2017. Nya arbetsgrupper bildades som ska ta fram synopsis till kommande års planerade basutställningar. Dessa basutställningar innefattar Lunds stadshistoria, dräktmode, en utställning för och med barn, förändring av Borgarhuset samt Friluftsmuseet. Alla dessa utställningar är tänkta att produceras och utvecklas i dialog med våra besökare. Några nya program har tagits fram med utgångspunkt i de befintliga utställningarna. Genom delaktighet med vår omvärld vill vi skapa angelägenhet.

Popstad Lund

Projektet Popstad Lund startade på Facebook där alla som ville fick bidra med bilder, berättelser och kommentarer kring Lunds musikliv under åren 1971-1996. Sedan november 2011 har Kulturen visat utställningen

med samma namn som omfattat över tusen föremål som privatpersoner lånat ut.

Under våren arrangerades Popstadskvällar med bland andra Julius Malmström, Mårten Sandén, Unni Drougge, Bengt Liljegren, Skambyrån, Mats Bäcker och Anna Hellsten. I maj arrangerades även en mindre skivmessa i Lundahallen. På Kulturkrogen i maj genomfördes, under ledning av Lunds Rocknrollförening, en popstadsfestival med 13 artister som spelade under tolv timmar. 11 popstadsverkstäder på temat Bli en popstjärna för en dag genomfördes för barn under söndagar och även ett par barnkalas arrangeras på popstadstema under 2012.

Popstad Lund var den utställning som lockade flest besökare under 2012. Nästan alla våra besökare, 60 504 personer tog del av utställningen, men utställningen kunde även följas av tusentals personer via en egen Facebookgrupp samt en egen smartphone app som togs fram under året med stöd av Statens kulturråd.

Utställningen Popstad Lund genomfördes med stöd från Region Skåne och Lunds kommun.

Alfons Åberg fyller år!

Under året fyllde barnboksfiguren Alfons Åberg 40 år och detta firade Kulturen med en lekutställning

Besökare bidrog med egen dokumentation och material till utställningen ByggnadsKulturen som blev årets tillskott till Folkkonst & Design-utställningarna.

för barn och vuxna. I utställningen *Alfons Åberg fyller år!* fanns flera av miljöerna från böckerna skrivna av författarinnan Gunilla Bergström, som barn och vuxna fick besöka och leka i. Utställningen var även en utgångspunkt för en rad olika programverksamheter och samarbeten med andra kulturaktörer. I samband med Lunds årliga barnboksfestival, LitteraLund, hölls det bildverkstäder i utställningen. Under maj fick museet besök av Boulevardteatern som spelade sin familjeföreställning *Hur långt når Alfons?*. Under flera söndagar hade vi sagostunder och bildverkstäder för barn i anslutning till utställningen och ett tjugotal vuxna deltog i en kurs om hur man skriver böcker för barn under hösten.

Alfons Åberg var också väldigt välbesökt och lockade 49 831 besökare under året.

ByggnadsKulturen

Inför sommarsäsongen invigdes utställningen *ByggnadsKulturen* som visar hur man byggt under olika tidsperioder, vilka material, vilken teknik och vilka verktyg som har använts. I utställningen visas en kronologiskt ordnad väggparad, där besökaren kan ta del av byggteknik, material, kulörer och tapeter från olika tidsperioder. Utställningen skapades med hjälp av privatpersoner som skänkt material, dokumenta-

tion och berättelser till museet. Utställningen fungerar även som en introduktion till friluftsmuseets kulturhistoriska byggnader för de som är intresserade av arkitektur, byggnadskultur och byggnadsvård. ByggnadsKulturen är en ny del av Kulturens basutställningar kring Folkkonst & Design, som även handlar om hantverk, hobbyverksamhet, mode och design.

Övriga utställningar under året

Strindberg och fotokonsten var en utställning från Strindbergsmuseet i Stockholm som vi visade med anledning av Strindbergsåret som uppmärksammade att det var 100 år sedan författaren dog. Fotoutställningen *Det gröna hjärtat*, med bilder av växter, var ett samarbete med Botaniska trädgården i Lund som sammanföll med utgivningen av en bok med samma namn.

Kulturens basutställningar

I juni besiktigades samtliga Kulturens utställningar av våra konservatorer. Vi gjorde en snabb okulär bedömning av utställningarnas aktualitet, föremålens status, belysning, pedagogik och tillgänglighet. Ett dokument upprättades som anger åtgärdsbehov och prioriteringslista. Lux-talen mättes i samtliga utställningar och ljuset åtgärdades vid behov. Klimatloggar för klimatkontroll av utställningar införskaffades och

Under året har ca 20 000 barn, elever och studentertagit del av Kulturens pedagogiska verksamhet som omfattat bl a föreläsningar, verkstäder och visningar

en vård- och åtgärdsplan för silvret i utställningen *Modernismen* upprättades också under året.

Vårt uppdrag att producera samtliga delar av Lunds nya medicinhistoriska museum, Livets Museum, färdigställdes och det har gett oss nya erfarenheter. Vi planerar att utveckla uppdragsverksamheten inom utställningsproduktion. Planering av förnyelse av utställningarna i Herrehuset pågick under hela året. En arbetsplan för projektets utställningsdel sattes samman med utgångspunkt från den modell som byggts upp efter formgivaren Wanja Djanaieffs förslag. Alla föremål i den tidigare keramikutställningen i Herrehuset, liksom samtliga föremål i ett magasin på husets vind, rengjordes, packades och transporterades till magasinet Diabasen. Underlag till synopsis är framtaget av förra medarbetaren Eva Kjerström Sjölin och den nya utställningen kommer att handla om Kulturen och världen. Tack vare medel från bl a Margit och Lennart Carlssons stiftelse kan vi göra denna stora förnyelse av utställningarna som upptar ca 500 kvm på tre våningsplan i Herrehuset.

Under sommaren kunde vi presentera en utställning i utställningshallen på Östarp. Den planerade konstnärliga utsmyckningen på Diabasen diskuterades men blev aldrig verklighet under året.

RESURS FÖR SKOLA OCH FÖRSKOLA

Vårt mål var att 450 skolklasser skulle delta i våra pedagogiska program under året och vi nådde långt över målet eftersom vi genomförde totalt 658 visningar, program och fortbildningar under 2012. Genom vår skolverksamhet nådde vi ca 20 000 förskolebarn, elever och studenter, vilket är en ökning med ca nio procent.

Med anledning av den nya ämnesplanen i historia, genomfördes ett nytt program med utgångspunkt från utställningen *Vapen – makt över liv*, där vi arbetade med källkritik, historiebruk och lokalhistoria. Utgångspunkten är 1600-talet och Stormaktstiden, med särskilt fokus på Slaget vid Lund 1676.

I samband med Strindbergsåret 2012 visades fotoutställningen *Strindberg och fotokonsten* och pedagogerna hade olika visningar på temat Strindbergs liv och samtid, koppling till impressionisterna i Frankrike och det nya avantgardet i Berlin, Strindbergs och borgerskapets hemmiljö kring sekelskiftet 1800-1900-tal.

Med musik och utställningen *Popstad Lund* som utgångspunkt talade vi om ungdomar, revolt, ansvar och skyldigheter. Det handlade om demokrati, kamratskap, mod och lust. Vi blickade utåt, inåt och framåt och med sig fick eleverna en enkel men viktig uppgift:

våga synas! Programmet passade i skolans arbete inom demokrati, jämställdhet och entreprenörskap.

Inför julen fick skolklasser ta del av en dramatiserad jul hos pigorna Anna och Eva i en lekfull föreställning om julens mat och traditioner kring slutet av 1800-talet. Som vanligt erbjöds även julvisningar till skolklasser som subventionerades av Lunds kommun.

Under året genomfördes även 24 fortbildningar för totalt 258 lärare. Tre nya "körkortsutbildningar" för 27 lärare har genomförts och 196 lärare av dem som redan tagit "körkort" till Kulturen tidigare år har återkommit för en så kallad uppdatering. Lärare fortbildades i olika utställningar som *Metropolis* tillsammans med Domkyrkan, *Popstad Lund* (gjorts en lärarhandledning), *Tidens rum* samt slöjdhandledarutbildning tillsammans med Skånes hemslöjdskonsulenter.

ÖSTARP OCH ÖVRIGA BESÖKSMÅL

Möbleringen i Gamlegård kunde inte återställas som planerat då vi fortfarande har problem med fuktvandring i gården. Det påverkade programverksamheten men vi fokuserade på utomhusaktiviteter och det blev mycket lyckade satsningar. Under 2012 fyllde Gamlegård 200 år och det uppmärksammades med fyra temadagar under sommaren då man kunde ta del av livet på Östarp: betessläpp i maj, midsommarfirande, lin- och slätterdag i juli samt säsongsavslutning med skörd i augusti. Lin- och slätterdagen innehöll beredning av lin, lieslätter, ponnyridning, hässjebyggnad och visningar. Halmtaksläggning var ett annat publikt arrangemang. Betessläpp med säsongsöppning blev ett fantastiskt uppskattat arrangemang. Visningar och program på Kulturens Östarp genomfördes på olika teman som t ex hantverk, lekar, trädgårdsaktiviteter, sagoberättande, enkel matlagning m m för alla generationer hela sommaren. Inför sommarsäsongen togs skyltar fram för alla husen samt en besökskarta som besökare kan låna och lämna tillbaka vid utställningshallen och parkeringen. Vi producerade även ett säsongsprogram om Gamlegård och årets olika temadagar.

Kontakterna med Länsstyrelsen i Skåne län angående arbetet med att förklara Östarp som kulturresevat fortsatte under 2012. Länsstyrelsen ska skriva ett beslutsunderlag där vård- och underhållsplaner definieras och eventuella intrångsersättningar är specificerade. Ett definitivt beslut om kulturresevatsbildning kan troligen fattas tidigast under 2015. Nya kontakter med Sjöbo kommun togs om jordvärmeupphandling men osäkerhet råder kring konsekvenser av jordvär-

me rörande planerna på kulturresevat med de särskilda naturvärden som kan påverkas.

En plan togs fram för gårdsbruket liksom fortsatt planering för stängsling, röjning av marker samt hantering av djur. Avtal med gårdsbrukaren förnyades och försäljning av djur genomfördes. Möte hölls med arrendatorn på Östarps gästgiveri om förnyelse av avtal, med diskussioner om underhåll av fastigheten, tillfartsvägar mm.

Tegnéruseet återöppnades planenligt efter renoveringen och vi har haft regelbundna visningar och ett antal programaktiviteter under sommaren. Museet renoverades med installation av fläkt för ökad luftgenomströmning i skorsten. Kakelugnarna renoverades och värmebatterier installerades i ugnarna. Hökeriet hålls öppet under helgerna vintertid och i större omfattning under sommaren. Där finns också en mindre caféverksamhet och sommartid kan man sitta och fika på den lilla gården. Verksamheten bedrivs helt ideellt av medlemmarna i den ideella föreningen Hökeriets vänner. Överskottet från försäljningsverksamheten bidrar till underhållet av huset.

MUSEIBUTIK OCH CAFÉ

Försäljningen ökade under året både i butik och i café. Hela sortimentet sågs över, med tanke på Skatteverkets bedömning beträffande momspliktighet så kommer vi att bli ännu tydligare med att sortimentet speglar verksamheten. I samband med utställningen *ByggnadsKulturen* utökades och introducerades ett nytt sortiment i butiken med fokus på byggnadsvård. Likaså hade vi ett barnsortiment med fokus på Alfonsutställningen. Smidesprodukter tillverkades av Kulturens smed för försäljning i butiken. Antalet kommissionsvaror sågs över och minskades. Försäljningsytan utökades med ett extra rum som använts som tillfällig arbetsplats och som lager. Butiken fick undersidor på kulturen.com där Aktuellt i butiken och Månadens medlemserbjudande presenterades. Många nya varor beställdes inför julförsäljningen och en del av försäljningen flyttades till Trädgårdsrummet. Prismärkningen av nya varor görs med streckkoder för att varje köp skall gå snabbare, effektivare och proffsigare. Caféverksamheten ökade med ca 100 procent vilket visar att det var en riktig satsning, besökarna uppskattar att det finns möjlighet att fika under ett besök här. Området är stort och caféet bidrar till nöjdare besökare. Vi såg över sortimentet i caféet så att det är traditionella bakverk av god kvalitet med bra lönsamhet som finns till försäljning.

Kulturmiljö och samlingar

Antal förfrågningar	
Antal nyförvärv	
Antal utlån	
Antal arkeologiska uppdrag	38

ARBETE MED FÖREMÅLSSAMLINGARNA

Eftersom vi drabbats av två inbrott i silverutställningen som visades i bottenvåningen i Herrehuset beslöt vi att stänga den utställningen, vilket passade bra i arbetet med renovering av Herrehuset. Med hjälp av en extern säkerhetskonsult har vi sett över möjligheterna att ställa ut föremål på säkrare sätt. Det kommer att krävas en stor investering i säkra montrar, larm, skal-skydd osv. Arbetet med att skapa bättre studieplatser på Diabasen påbörjades. Kulturens databas Carlotta utvecklades ytterligare i samarbete med Regis och Kulturarvs-IT. Överföringen till K-Samsök och därmed vidare till Europeana fortsatte. Antalet förfrågningar utifrån ökar successivt när mer material finns tillgängligt via webben. Digitaliseringen av uppgifter i arkivliggare fortsatte och en plan för digitalisering av den arkeologiska samlingen togs fram. Genom Regis anställdes sex registrerare inom Kulturarvslyftet för att framför allt digitalisera äldre foton i form av glasplåtar och Kulturens etikettsamling. En plan för tillgängliggörande av Kulturens fotosamling togs fram under året. En beskrivning över Kulturens arkiv gjordes som underlag till en plan för flytt av arkivet till nya lokaler liksom en plan för nytt uppknäppningsrum påbörjades. Dessutom togs ett underlag för en plan för biblioteket fram. Arbetet med den regionala förvaltningsplanen och ABM-området som är av Region Skåne utpekade profilområden för Kulturen vidareutvecklades.

En plan för insamling Wiwen Nilssonföremål, som ersättning för dem som stals vid inbrott i Silverkammaren i mars 2011, färdigställdes. Ett stort antal folkliga smycken som stals ur Silverkammaren i december 2011 lämnades i februari 2012 glädjande och överraskande åter till Kulturen i en plastpåse som ställts vid en grind intill området. Efter teknisk undersökning

hos polisen kunde föremålen placeras i silvermagasinet. Ytterligare ett kompaktsystem för de keramiska samlingarna köptes in till magasinet bland annat för placering av den keramik som tidigare haft sin placering i Herrehuset. Ett förslag till bättre förvaring av foto- och silversamlingen på Diabasen påbörjades. Dataloggar köptes in för bättre klimatkontroll. Vagnsmagasinet i Löddeköpinge sades upp från fastighetsägarens sida och måste vara tömt den 1 oktober 2013. Arbeta påbörjades för att hitta en ny lokal och planera för långsiktig förvaring. Delar av stenmaterial på Diabasens gård lämnades tillbaka till Domkyrkan.

Nyförvärv och utlån

Bland nyförvärven till samlingarna märks flygbilder av Folke Dahlqvist, en köksinredning från Kobjer, ett stort förvärv leksaker och adventskalendrar, lergods från Kvidinge, ett antal byggnadsverktyg, kameror, bonadsmålningar, en flickklänning som följt med ett ensamkommande flyktingbarn under andra världskriget samt smycken. Till arkivet har vi bland annat tagit emot material om Ravensbrück, lundahistoria, särskilt Hultzéns dagböcker, och material från Fruntimmersföreningen Barnavård. Föremålsdatabasen tillfördes 98 digitalt födda bilder.

Under 2012 har föremål ur Kulturens samlingar lånats ut till bland annat Klostret i Ystad, Forum för Levande historia, Vin- och sprithistoriska museet, Malmö Konstmuseum, Landskrona museum samt Waldemarsudde.

Förvaltning av de Medicinhistoriska samlingarna

Kulturen fick ett tillsvidareuppdrag att förvalta de medicinhistoriska samlingarna, som tillhör Region Skåne som i slutet på året drogs tillbaka. Arbetet kommer att upphandlas. Fotografering till den medicinhistoriska Carlotta-databasen fortsatte liksom inventeringen och fotograferingen av de medicinhistoriska samlingarna i Helsingborg som slutfördes under året. Databasen förbereddes för publicering. Under 2012 lånades 66 föremål ut från de medicinhistoriska samlingarna. Totalt är 95 föremål ur de medicinhistoriska samlingarna var i slutet av året utlånade, framför allt till Livets museum i Lund samt till Malmö museer.

Under 2012 startade 38 nya arkeologiska uppdrag. På bilden pågår undersökning på kv Agardh 9 i Lund.

YTTRE KULTURMILJÖARBETE

Vi deltog i det förberedande arbetet med framtagandet av en regional kulturarvsstrategi under ledning av Keith Wijkander på uppdrag av Region Skåne. Kulturen lämnade också synpunkter på strategin samt på den regionala kulturplanen. Vi lämnade dels egna och dels gemensamma yttranden tillsammans med de andra två regionala museerna. Vi skrev ett enkätsvar till Riksantikvarieämbetet om erfarenheter och synpunkter på föreskrifterna om uppdragsarkeologi och ett möte om uppdragsarkeologi i länet, Länsstyrelsen Skåne, Malmö.

Uppdragsarkeologi

Under året startade 38 nya arkeologiska uppdrag. Ett av de större projekten var ett samarbete med Sydsvensk Arkeologi AB med en särskild undersökning av det medeltida stadsområdet Malmö i kvarteret Frans Suell. Bland ett tjugotal förundersökningar och ärenden i Lund märks särskilt en förundersökning av kryptan i Lunds Domkyrka och en förundersökning i Botaniska parken. Dessutom har vi haft uppdrag i Falsterbo, Trelleborg och Helsingborg. Rapport- och artiklarbete för större undersökningar utförda år 2011 i Lund, Stora Råby, Halmstad och i Spydebergs prästgård, Norge, utfördes också under verksamhetsåret. Med hjälp av en studentpraktikant från masterspro-

grammet vid Institutionen för Arkeologi och Antikens Historia upprättades ett arkeologiskt och kulturgeografiskt GIS för Stora Råby socken i Lunds kommun.

Stadsantikvariefunktionen och byggnadsvård

Stadsantikvarien har varit involverad i en mängd ärenden under året, t ex planarbete i Lund där en ny förvaltningsbyggnad i fem våningar diskuteras, samt spårvägsutredningen för delsträckan Laurentiigatan - Clemenstorget. Annat arbete var det s.k. kunskapsstråket som innebär förändringar för Lunds östra delar, förändringar av trafiklösningar kring stationen med utredning av nytt resecentrum, vilket kan medföra konsekvenser för Tullhuset och Godset. Bland annat togs en utredning fram om det går att flytta godsmagasinet.

De byggelseantikvariska uppdragen omfattade en inventering av kommunaltekniska verk, uppdrag från Lunds kommuns stadsbyggnadskontor, antikvarisk medverkan vid bl a renovering av det så kallade Ekska huset och Katedralskolan i Lund.

Bebyggelseantikvarisk dokumentation utfördes i samband med rivningen av en byggnad inom Barsebäckverket. Beslut och medel erhöles från Länsstyrelsen Skåne för inventering av siloanläggningar i Skåne, i samarbete med Malmö Museer och Regionmuseet i

Det pågick mycket arbete med att restaurera byggnader och parkmiljöer på fri-luftsmuseet under 2012. Ett arbete som till stor del gjordes öppet och inför publik.

Kristianstad. Vi medverkade i kommunens bevarande och renovering av stubbamöllan i Östra Odarslöv och var antikvariskt sakkunniga rörande kvarnrestaurering på Öland. Dessutom utfördes en dokumentation av Korsbäcksgården och dess trädgård i Odarslöv som skall rivas för att ge plats åt ESS-anläggningen.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

Från 2012 och fem år framåt får Kulturen 2 miljoner kronor extra per år för det akut eftersatta byggnadsunderhållet från Lunds kommun. I samband med ansökan presenterades en åtgärdsplan som vi följer. Kulturen har ca 60 byggnader varav drygt hälften finns i Lund.

Den yttre renoveringen av Herrehuset avslutades som innebar att huset putsades om och betongfestongerna restaurerades och tegeltaket lades om. Taken på Borgarhuset, Berlingska och Halmstads huset lades om med ny takpapp, rötskadat virke ersattes, skorstenarna lagades och tegelpannorna återmonterades. Uranäsboden/Dackestugan som är en timrad loftbod som varit helt isärtagen, har genomgått en omfattande restaurering med traditionella material och tekniker. Häpnadsväckande resultat erhöles efter dendrokronologisk provtagning på golvbrädorna, som visade sig ha ett ursprung ner i 1100-talet. Byggnadsan-

tikvarier och timmermän besökte Kullaskogen utanför Sibbhult/Bröby, där timmer för fortsatt restaurering kommer att hämtas och traditionell timmerfällning utfördes med dokumentation. Arbetet har även medfört att vi utfört handbilning av ersättningstimmer för korsvirke på uppdrag.

Smedjan och prästgården fick delvis nya halmtak och arbetet utfördes under sommaren då besökare hade möjlighet att se på och att ställa frågor kring traditionell halmtaksläggning.

I samband med besök från bl a projektet Södra Råda kyrka utfördes dendrokronologisk provtagning på Måketorpsboden, vilket gav dateringar till sent 1700-tal för vissa delar. Den tidigare dokumentationen kring uppförandet här på Kulturen och behovet av skadeinventering utreddes. För att ge Måketorpsboden skydd inför kommande renovering, utfördes en interimistisk takkonstruktion som stod klart lagom till vintern.

I Gamlegård, Östarp gjordes provisorisk återställning av saneringsytorna efter bekämpandet av äkta hus-svamp. Under året pågick utredning av dräneringsbehov och dokumentation av ytvattenavrinning samt återställande av sjunkhål på innergården, men problemet återkom med nya ras och sättningar.

Under årets gjordes en plan för omgestaltning av Kulturens trädgårdar, vilket också ledde till att flera trädgårdar fick ny eller tydligare inriktning.

Herrehuset genomgick en omfattande yttre renovering, taket lades om och hela huset putsades om, fönstren målades samt betongfestongerna renoverades och plåtarbeten utfördes. Den exteriöra renoveringen bekostades av medel från Lunds kommun och nästa år fortsätter arbetet med interiören och utställningen. Tack vare Kulturens egna medel och medel från Margit och Lennart Carlsson stiftelse kan vi genomföra den stora inre renoveringen och utställningsbyggandet av och i Herrehuset. Vid inre renoveringsarbete påträffades väggmålningar från museets äldsta tid och ådringsmålning från sent 1800-tal, då huset fortfarande var privat bostad.

Park och trädgård

I och med att vi nu har en utökad trädgårdsmästar-kompetens togs en första preliminär plan för omgestaltad park och trädgård, ett av våra mål för år 2017, med övergripande zonindelning och åtgärdsförslag samt visionsinriktning. Nyplantering, effektivare skötsel och ogräsbekämpning utfördes med resultatet att parken förskönades med fler blommande rabatter och välskötta gräsmattor och grusgångar.

Renovering av dammen på norra området utfördes under sommaren, där även dokumentation av förändringen ingick. Nya träd planterades och rabatter och planteringar anlades vid dammen .

Under året skedde anläggningsarbete av skolträdgården inom vårt utvecklingsprojekt Rum för Kulturodling. Området på Kulturens södra del, mitt emot prästgården Västra Vram, har inramats med en avenbokshäck och indelats i fyra odlingsområden med hjälp av en korsgång. Vi utvecklade pedagogiska komposter och drivbänkar anpassade för elever i olika åldrar. Tillsammans med elever planterade vi tulpaner och byggde ett tåg där tågagnarna planterades med höstblommor.

Kulturen kommer att erhålla jubileumstelefonkiosken som stått på Stortorget som gåva från Lunds kommun. Telefonkiosken skickades för renovering och beräknas anlända till Kulturen i maj 2013.

Övriga samarbeten

Vi samarbetar regelbundet med de två andra regionala museerna och med alla de övriga regionala kulturinstitutionerna men också med kommunala eller lokala museer, föreningar, organisationer och näringsliv. Genom den ekonomiska föreningen Regis som ägs av oss tre regionala museer har vi samarbetat i den statliga arbetsmarknadssatsningen Kulturarvsliftet. Vi deltog i Köpenhamns Bymuseums öppna seminarium kring Öresundskontakter och bidrog med föredraget Lunds uppkomst – grundläggning, kontinuitet eller flytt?

Vi var även aktiva inom nätverket Svenska medeltidsmuseer där Kulturen delade ansvaret för höstmötets program med Malmö museer och Lunds Universitets Historiska Museum.

Vi deltog i The European Association of Archaeologists (EAA 2012), medeltidssektionen, Helsingfors, och höll föredrag inom ämnet alternativ grundläggning. Under året fortsatte arbete inom Museiarkeologiska branschorganisationen (MARK) i styrelsearbete och strategigruppen. Vid årsmötesseminariet bidrog Kulturen med föredraget med titel När de döda inte vilar i sina gravar. I samarbete med Institutionen för arkeologi och antikens historia, LU, har studenter gjort en 3-D modell av Maria minors kyrkoruin. Kulturen bistår med handledning för att de skall kunna göra en rekonstruktion som vi sedan kan använda.

Kulturen var med i uppstartandet av en lokal samverkansgrupp där förutom Kulturen representerar från Lunds Turistbyrå, Skissernas museum, Historiska museet, Lunds konsthall, Vattenhallen och Livet museum deltar. Syftet är att samverka kring marknadsföring och att försöka öka förståelsen för att Lund har många upplevelser att erbjuda på flera platser i staden. Under sommaren togs ett rabatthäfte fram med erbjudanden och information om samtliga aktörer. Samarbetet har fortsatt kring gemensam annonsering i samverkan med Lunds Turistbyrå för att stärka bilden av Lund som en samlingsplats för upplevelser inom kultur och experiment.

Tillsammans med Skånes hembygdsförbund som startat ett projekt har vi inventerat byggnader i hembygdsparker.

Kulturen har ingått i arbetsgruppen för MUSUND, Museer runt Öresund, som genomfört den årliga konferensen med deltagare från museer i Danmark och Sverige. Konferensen som ägde rum på Örenäs slott hade Museernas sanningar och myter som tema.

Kulturen deltog med expertkompetens i ett EU-projekt med Yildiz Palace Museum, Istanbul, för att utveckla den publika verksamheten där.

Vi deltog i ett forskningsprojekt om 3-D dokumentation av byggnader med fältarbete i Rom. Det är ett internationellt samarbetsprojekt som initierats av Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska uppdragsverksamheten, UV, övriga parter är Svenska institutet i Rom, Påvliga Institutet för kristen arkeologi, Vatikanmuseerna samt Institutionen för arkeologi och antikens historia vid Lunds universitet.

Efter några års uppehåll deltog vi åter vid svenska fri-luftsmuseers (FRI) möte i Gamla Linköping. Vi deltog i Riksförbundet Sveriges museers möte i Göteborg och i Länsmuseumernas samarbetsråds möten, dessutom har museichefen deltagit i bland annat landsantikvarieförningens möten. Vi har också haft regelbundna möten med Region Skåne, Kultur Skåne och ett uppföljningsmöte kring verksamheten med Lunds kommun, Kultur Lund.

Attraktiv arbetsplats

PERSONAL 2012

Tillsvidareanställda:	49 st	Årsverken:	44 st
Andel kvinnor:	32 st		28 st
Andel män:	17 st		16 st
Visstidsanställda:	48 st	Årsverken:	10 st
Andel kvinnor:	35 st		7 st
Andel män:	13 st		3 st

Slututvärdering för det gemensamma (Västarvet, Läns museet Varberg och Halmstad, Regionmuseet Kristianstad, Östergötlands läns museum och Kulturen) museiutvecklingsprojektet Cresco genomfördes av en extern utvärderare. Resultatet visade att alla deltagare är mycket nöjda med projektet och all personal på Kulturen har deltagit i någon aktivitet. Erfarenhetsutbytet mellan organisationerna har uppskattats mycket. Lärdomar som genererats inom projektet rör t ex samverkan och behovet av en långsiktig planering. Kulturen uppnådde år 2011 en liP-certifiering (Investors in People) som fortfarande är aktuell. Medarbetarenkäten från förra året följdes upp. Nya skriftliga rutiner för arbetet i entrén såväl som i caféet togs fram. Gemensamma städarbetsdagar på Östarp och på Kulturen var lyckade obligatoriska arbetsdagar där vi förberedde framför allt trädgårdarna inför säsongen. Inom lokalvården omfördelades arbetsuppgifterna som syftade till att göra arbetet mer rättvist och bättre för alla. Konserveringsateljén i Forsbergsska huset upprustades och kompletterades för att passa den dagliga verksamheten på bästa sätt. Vi har arbetat med att förbättra arbetsmiljön, den fysiska arbetsmiljön har brister vilket till stor del beror på att vi sitter utspridda i olika lokaler vilka i de allra flesta fall är äldre hus som är kalla på vintern osv. Tillfällna till spontan kontakt mellan alla medarbetare är få eftersom arbetslokaler är i flera hus. Vi har under året gjort en sammanställning av de lokaler vi har och undersökt möjligheterna till att flytta till en närbelägen större arbetslokal. Av ekonomiska skäl har vi inte kunnat fullfölja planerna men det kommer att vara i fortsatt fokus under det kommande året.

Personalomsättning

Eftersom vi fått ett nytt regionalt uppdrag att förvalta de medicinhistoriska samlingarna anställdes en intendent heltid tillsvidare. Dock fick vi besked i slutet på året att det medicinhistoriska förvaltningsuppdraget måste upphandlas vilket kommer att ske nästa år.

Under 2012 tillsvidareanställdes fem personer, fyra kvinnor och en man. Ingen tillsvidareanställd har slutat under 2012. Tre personer var under delar av året tjänstlediga. Tillfälligt anställd personal har anställts vid arbetsanhopning som att rengöra och packa keramik i Herrehuset liksom sommartid inom park och trädgård. Studenter från Kulturvetarlinjen vid Stockholms universitet och från Hvilans trädgårdsmästar- och arborist-utbildning har praktiserat på Kulturen.

Ålder

Kulturens fast anställda personal hade en medelålder på 48 år och är därmed lika som 2011. Kvinnornas medelålder är 49 år och männens 46 år.

Löneutveckling

Medellönen för Kulturens anställda (exkl museichef) vid årets slut var 27 005kr per månad. Kvinnornas medellön var 26 506 kronor och männens medellön var 27 818 kronor.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har, jämfört med 2011 ökat med 2,14 procent, från 3,36 för 2011 till 5,5 för 2012. För kvinnorna har frånvaron ökat med 3,81 enheter och för männen har frånvaron sjunkit med 0,8 enheter jämfört med 2011. Uppdelat på åldersintervaller ligger sjukfrånvaron i åldersintervall 50-65 år på 6,72 procent och åldersintervallen 30-49 år på 5,03 procent. Av den totala sjukfrånvaron utgör 42,77 procent av sjukdom längre än 60 dagar.

Vi genomför regelbundet hälsoundersökningar för tillsvidareanställd personal. All personal erbjuds en valfri friskvårdsaktivitet som subventioneras med 1500 kronor per person och år. Något som utnyttjades av x medarbetare.

Under september åkte hela personalen på en gemensam inspirationsresa till London för att besöka museer och titta på stadsmiljöer i London.

Kompetensutveckling

Hela personalen fick utbildning i ICOM:s etiska regler. Ledningsgruppen och skyddskommittén fick arbetsmiljöutbildning genom KFS och lokalvårdarna gick fortbildningskurs. Ledningsgruppen fick utbildning i coachande ledarskap. Arbetsmiljöutbildning av säkerhet på väg nivå 1 genomfördes. Utbildning för certifiering som sakkunnig kontrollant (byggnadsantikvarie). Flera av personalen fick utbildning i GLO-metoden som innebär att arbeta effektmålsinriktat (GLO = generic learning outcomes). Entrépersonalen fick livsmedelsutbildning så att de kan vara mer flexibla mellan butik och café. Ledningsgruppen samt några nyckelpersoner deltog i säkerhetskurs genom det konsultföretag som utfört en säkerhetsutredning åt oss.

Hela personalen dvs både fast och tillfälligt anställd personal åkte på en gemensam studie-/inspirationsresa till London i september. Vi besökte museer med anknytning till vår verksamhet och gjorde ett studiebesök på Museum of London där vi fick intressant information om deras arbete med GLO-metoden som flera inom Kulturen också fått utbildning i. Det var en lärorik och intressant resa där tillfälle också gavs till gemensamma aktiviteter vilket är positivt för utvecklingen av verksamheten. Medarbetarsamtal såväl som lönesamtal genomfördes under året.

Under året infördes flextid för all personal, flextidsavtalet utarbetades i samråd med Samverkansgruppen.

ADMINISTRATIVA RUTINER

Säkerhet

Med anledning av de två stölder som drabbat Kulturen lät vi ett konsultföretag utföra en säkerhetsutredning med avseende på brand, stöld och personsäkerhet för hela Kulturen. Vi beställde också en utredning inför säkerhetsarbetet med Herrehuset, såväl byggt tekniskt som montermässigt och för stöd vid upphandling av nytt säkerhetssystem. Räddningstjänsten gjorde översyn av vårt SBA-arbete (systematiska brandskyddsarbete) samt lämnade en rapport på omfattande insatser som måste åtgärdas, främst inom utrymningshantering, nödskytlar m m. Samtliga avtal rörande säkerhet omförhandlades och upphandlades vilket innebar stora ekonomiska fördelar.

Ekonomi

Nya budgetmodeller utarbetades för bättre planering och uppföljning. Alla avdelningar kommer från nästa år att vara resultatstyrda enheter. Arbete påbörjades också med att planera införandet av ett elektroniskt fakturaskanningssystem. Nya rutiner för all entrépersonal utarbetades och implementerades. Bokningsprogrammet Blå boken installerades och berörda fick utbildning.

Polycys för telefoni, IT, säkerhet och sociala medier färdigställdes. Vi förtydligade policy för tillträde för entreprenörer som ska arbeta i eller i anslutning till magasin på Kulturen. Policydokument arbetas fram efter hand i samråd med samverkans- och ledningsgruppen.

UPPFÖLJNING OCH VERKSAMHETSPLANERING

Planering gjordes för verksamhetsåret 2013 som målsattes för en enklare och effektivare uppföljning. Verksamhetsplanen kompletteras av en aktivitetsplan där alla arbetsuppgifter är resurssatta. Vi utvärderade och gick igenom statistik för genomförda program under Kulturens Sommardagar. Ett internkontrolldokument togs fram för att säkerställa administrativa och ekonomiska rutiner som rapporteras till bland annat styrelsen.

Uppföljning gjordes av 2011 års verksamhetsplan vid regelbundna avdelningsmöten. Alla avdelningschefer rapporterar skriftligen månatligen till museichefen som i sin tur skriver en lägesrapport till styrelsen inför varje möte. Vi kommer att utveckla arbetet med verksamhetsplanen såväl som aktivitetsplanen för större delaktighet och möjlighet till ansvarstagande från alla medarbetare under kommande år.

EXTERNA STYRELSEUPPDRAG

Regis

Tourism in Skåne

Margit och Lennart Carlsson stiftelse

Nordenstedtska stiftelsen

Hanna och Ernst Norlinds stiftelse

Tegnérstiftelsen

Karlebystiftelsen

Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige

STADGAR, ORGANISATION OCH STYRELSE UNDER 2012

STADGAR (fastställda och reviderade 2002):

”Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige, stiftad 1882 av de Skånska landskapens Historiska och Arkeologiska Förening samt Lunds Landsmålsföreningar, har till syfte att samla och bevara det materiella kulturarvet med särskild inriktning på sydsvensk kulturhistoria, att i samband därmed verka för forskning och för bildningen i samhället samt att bedriva därmed förenlig verksamhet.”

ORGANISATION

Museichefen har det övergripande ansvaret. Kulturen har sex avdelningar med varsin chef varav stabsfunktionen finns på avdelningen för utveckling och administration. Avdelningscheferna ansvarar för verksamhet, personal, budget och information och har ett delegerat arbetsmiljöansvar. De ingår i ledningsgruppen tillsammans med museichefen och har där ett gemensamt ansvar för hela Kulturen.

HÖGSTE BESKYDDARE & HEDERSLEDAMÖTER

Högste beskyddare är Hans Maj:t Konung Carl XVI Gustaf.

Hedersledamöter är fru Margit Carlsson (avliden den 6/10), ek dr Margareta Nilsson, dir Lennart Nilsson, prof Hans Rausing, dir Bertil Hagman, civilek Martin Wiklund, dir Stefan Wiklund, dir Thomas Wiklund.

KULTURENS STYRELSE ÅR 2012:

Ordförande Bengt L Andersson, Annika Annerby Jansson, vice ordförande och au-ordförande, valda av föreningen.

Regeringens representant var Heidi Vassi med suppleant Michael Matz.

Region Skånes representanter var Ronny Johansson t o m 12.06.18, därefter Charlotte Wachtmeister med suppleant Karin Strandberg och Ingrid Jägerhed med suppleant Lisbeth Lindell.

Lunds kommuns representanter var Lars V Andersson med suppleant Zoltán G-Wagner och Joakim Friberg

med suppleant Jon Helgason. Valda av föreningen var Lynn Åkesson, Lennart Prytz, Karl-Axel Axelsson, Hanne Mannheimer, Ulrika Nilsson t o m 12.06.12, därefter Gustaf Lorentz, Carl Piper, Kjell-Arne Olsson. Suppleanter var Gustaf Lorentz t o m 12.06.12, därefter Svante Lundquist, Lars Wetterberg, samt Suzanne Richter t o m 12.06.12, därefter Eric Hamilton.

Museichef Anki Dahlin samt personalrepresentant för DIK, Gertie Ericson och personalrepresentant för Vision, Lars Tedenbrant, ingår i styrelsen. Adjungerad till styrelsen som sekreterare var även Agneta Dahlberg.

Arbetsutskott:

Annika Annerby Jansson, ordförande, Bengt L Andersson, Lennart Prytz, Hanne Mannheimer, Anki Dahlin.

Revisorer:

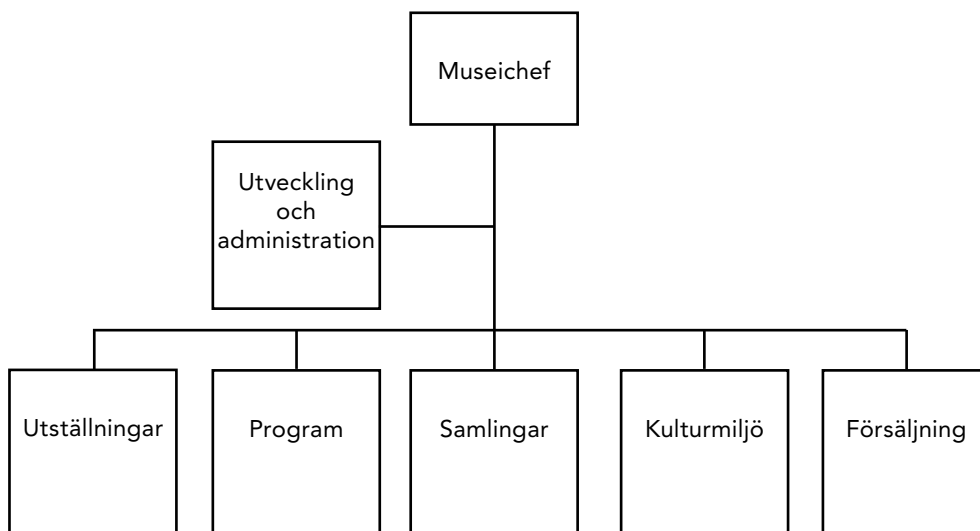
Bertil Göransson med suppleant Guilem da Silva Rodrigues för Lunds kommun samt Uldis Skuja och Göran Bengtsson för föreningen med suppleanterna Karin Björkman och Åke Christiansson t o m 12.06.12, därefter Anders Thulin.

Valberedning:

Karin Sandberg, sammankallande, t o m 12.06.12, därefter Lars-Erik Skjutare, Gertrud E Bohlin, sammankallande fr o m 12.06.12 och Lennart Nilsson.

2012 hölls, förutom årsmöte, 6 styrelsemöten och 6 arbetsutskottsmöten.

KULTURENS ORGANISATION

NYCKELTAL 2012

Antal besökare

Alla besöksplatser	234 753
Utställningar	82 879
Vuxna	36 243
under 18	46 636
skolbesök	16 105
webb	172 000

Antal medlemmar

Enkla medlemskap	2 551
Stora medlemskap	1 123
Gillare på Facebook	1 621

Ekonomi

Entréintäkter	2 685 tkr
Försäljning butik	947 tkr
Försäljning café	528 tkr
Medlemskap, intäkter	1 774 tkr
Personalkostnader	24 682 tkr
Totalt resultat	667 tkr

Medarbetare

Tillsvidareanställda	49
Visstidsanställda	48
Sjukfrånvaro	5,5 %

